

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(únor 2022)

★ Rada dosáhla dohody o aktualizovaných pravidlech pro sazby DPH

Dne 7. prosince dosáhla Rada dohody o návrhu na aktualizaci pravidel EU o sazbách daně z přidané hodnoty. Aktualizovaná pravidla poskytují členským státům větší flexibilitu při uplatňování snížených a nulových sazeb DPH. Rada aktualizovala a modernizovala seznam zboží a služeb, pro které jsou povoleny snížené sazby DPH. Tyto snížené sazby se dle návrhu týkají také právních služeb. Konkrétně jde o právní služby poskytované osobám pracujícím na základě smlouvy o dílo a nezaměstnaným osobám v pracovněprávním soudním řízení a právní služby poskytované v rámci právní pomoci vymezené členskými státy. (Příloha III, bod 27 návrhu). Jakmile EP vydá své stanovisko k návrhu, Rada směrnicí formálně přijme.

Úplné znění směrnice schválené Radou je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/cs/pdf>

★ Europol: předběžná dohoda EP a Rady o novém mandátu agentury

Dne 1. února 2022 dosáhlo předsednictví Rady a Evropský parlament předběžné dohody o návrhu nařízení, kterým se mění nařízení o Europolu. Dříve než se přistoupí k formálnímu postupu přijetí, podléhá předběžná dohoda schválení Radou a Parlamentem. Na základě dohody má být posílena pozice Europolu, aby mohl lépe podporovat členské státy v jejich boji proti novým hrozbám a novým způsobům páchaní trestné činnosti. Dále je potřeba, aby donucovací orgány posílily své technologické možnosti. Europol bude pracovat na zkoumání nových přístupů a na vývoji společných technologických řešení, včetně řešení založených na umělé inteligenci. Podle navrhovaných pravidel bude Europol moci zpracovávat velké a složité soubory údajů, aby mohl členské státy v jejich boji proti závažné trestné činnosti a terorismu podpořit. Do návrhu nařízení byl rovněž vložen nový článek s cílem dále vyjasnit situaci údajů, které má Europol v současné době k dispozici. Přechodné opatření umožní členským státům, Úřadu evropského veřejného žalobce a Eurojustu informovat Europol, že si přejí uplatňovat nový mandát Europolu ve vztahu k těmto údajům. Podle navrhovaného nařízení bude Europol moci získávat osobní údaje přímo

od soukromých subjektů a tím bude vytvořené kontaktní místo na úrovni EU, kde bude možné v souladu se zákonem sdílet soubory údajů, jež spadají pod více jurisdikcí. Europol pak bude moci tyto soubory údajů analyzovat s cílem určit příslušné členské státy a předat tyto informace vnitrostátním orgánům. Návrh nařízení rozšiřuje možnosti spolupráce Europolu se třetími zeměmi. Zavádí možnost výměny osobních údajů se zeměmi, ve kterých byly zavedeny vhodné záruky nebo ve kterých takové záruky existují v souladu s vlastním posouzením Europolu. Europol bude úzce spolupracovat s Úřadem evropského veřejného žalobce a bude ho podporovat. Europol by měl rovněž neprodleně informovat Úřad evropského veřejného žalobce o jakémkoli trestném jednání, které spadá do jeho pravomoci. Nový mandát umožní výkonné ředitelce Europolu navrhnout zahájení vnitrostátního vyšetřování trestných činů poškozujících společný zájem, který je předmětem politiky EU. Je na vnitrostátních orgánech, aby rozhodly, zda žádosti vyhoví, či nikoli.

Plné znění předběžné dohody je k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5920-2022-INIT/x/pdf>

Rada Evropy: aktualizované vydání Manuálu o lidských právech a životním prostředí

Dne 2. února vydal řídicí výbor pro lidská práva Rady Evropy (CDDH) aktualizované 3. vydání Manuálu o lidských právech a životním prostředí. Manuál zmiňuje, že souvislosti mezi lidskými právy a životním prostředím jsou v posledních letech stále zjevnější. Je proto potřeba podporovat rozvoj tohoto vztahu a lépe ho pochopit. Manuál popisuje, jak Evropská úmluva o lidských právech a zejména Evropská sociální charta přispívají k posílení ochrany životního prostředí na národní úrovni. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva, závěry a rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva slouží jako ukazatele tohoto vývoje. V závěru Manuálu jsou k dispozici příklady vhodných opatření použitých na národní úrovni členských států.

Manuál je v angličtině k dispozici zde: <https://rm.coe.int/manual-environment-3rd-edition/1680a56197>

Předsednictví Francie: neformální setkání ministrů spravedlnosti v Lille

Dne 4. února 2022 proběhlo v Lille neformální setkání ministrů spravedlnosti organizované francouzským předsednictvím. Ministři se setkali se zástupci Komise, Frontexu, Agentury pro azyl, Europolu a předsedy výborů Evropského parlamentu LIBE a JURI. Mezi hlavní témata setkání patřila ochrana občanů před trestnými činy z nenávisti a nenávisnými projevy. Ministři vyjádřili podporu pro změnu článku 83 Smlouvy o fungování Evropské unie tak, aby byly nenávislné projevy a trestné činy z nenávisti zahrnuty do seznamu zločinů definovaných na evropské úrovni. Se zástupci společností, které se zabývají digitálními technologiemi, se ministři shodli na potřebě rychle přijmout evropský právní rámec umožňující získávání elektronických důkazů v trestních věcech. Vyzvali tak k rychlé dohodě evropských institucí o nařízení a směrnici o elektronických důkazech v trestních věcech. Dalším tématem setkání byla

koordinace systémů varování o pohřešovaných dětech v Evropě. Probírala se hlavně technologická opatření, která by mohla být provedena na evropské úrovni k usnadnění této koordinace. Posledním z témat setkání bylo vzájemné uznávání rodičovství mezi členskými státy EU. Udržování a uznávání rodinných vazeb a jejich dopady v případě osob pohybujících se v rámci Evropské unie.

Komise: Návrh aktu o čipech

Dne 8. února předložila Komise návrh Evropského aktu o čipech. Jedná se o komplexní soubor opatření, jejichž účelem je zajistit odolnost dodávek do EU, nezávislost Unie na poli technologií a aplikací a její vedoucí postavení v této oblasti. Evropský akt o čipech má posílit konkurenceschopnost a odolnost Evropy. Nedostatek polovodičů, který byl v nedávné době citelný na globální úrovni, si vynutil uzavírání továren v celé řadě odvětví od automobilového průmyslu až po sektor zdravotnických prostředků. Tato situace jasně odhalila extrémní globální závislost hodnotového řetězce polovodičů na velmi omezeném počtu aktérů ve složitém geopolitickém kontextu. Evropský akt o čipech má přispět ke vzniku prosperujícího odvětví polovodičů zahrnujícího výzkum, výrobu i odolný dodavatelský řetězec. Dále má zmobilizovat veřejné a soukromé investice ve výši více než 43 miliard eur a stanovit opatření pro prevenci a předvídání potenciálních budoucích narušení dodavatelských řetězců, jakož i přípravu a rychlou reakci na ně. Umožní EU dosáhnout svého cíle, totiž do roku 2030 zdvojnásobit svůj stávající podíl na trhu na 20 %. Evropský parlament a členské státy budou projednávat návrhy Komise týkající se evropského aktu o čipech v rámci řádného legislativního postupu.

Otázky a odpovědi k Evropskému aktu o čipech jsou k dispozici zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_22_730

Centrum pro Evropskou politiku (CEPS) publikovalo kritický komentář Evropského aktu o čipech, který je v angličtině k dispozici zde: <https://www.ceps.eu/the-european-chips-initiative-industrial-policy-at-its-absolute-worst/>

EP: Postoj k novým pravidlům EU pro navrhování, výrobu a likvidaci baterií

Výbor EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI) přijal dne 10. února 2022 svůj postoj k navrhovaným pravidlům, jimiž se bude řídit celý životní cyklus baterie, od návrhu až po likvidaci. Poslanci vyjádřili souhlas s přístupem Komise k revizi stávající legislativy tak, aby zohlednila technologický vývoj a pozměnila ustanovení v několika oblastech, včetně zavedení nové kategorie „baterií pro „lehké dopravní prostředky“ (LMT)“, jako jsou elektrokola. Poslanci podpořili navrhovaná pravidla týkající se maximální hodnoty uhlíkové stopy životního cyklu i minimální úrovně získaného kobaltu, olova, lithia a niklu z odpadu pro opětovné použití v nových bateriích. Do roku 2024 musí být přenosné baterie ve spotřebičích navrženy tak, aby je spotřebitelé snadno a bezpečně vyjímali a vyměňovali. Poslanci také trvají na tom, že je třeba posoudit proveditelnost zavedení norem pro běžné nabíječky. Poslanci dále chtějí, aby všechny hospodářské subjekty uvádějící baterie na trh EU splňovaly požadavky týkající se rizik souvisejících se získáváním, zpracováním a obchodováním

se surovinami, chemikáliemi a druhotnými surovinami. Požadují také, aby se odvětví výroby baterií řídilo mezinárodně uznávanými standardy náležité péče. Očekává se, že stanovisko bude přijato na plenárním zasedání EP v březnu a bude sloužit jako vyjednávací pozice EP s vládami EU o konečné podobě legislativy.

EP požaduje zrušení občanství na základě investice

Dne 15. února zveřejnil výbor Evropského Parlamentu LIBE návrh zprávy k řešení „občanství a pobytu na základě investic“. Poslanci ve zprávě zdůrazňují, že tyto režimy, kdy mohou státní příslušníci třetích zemí získat státní občanství výměnou za investici, jsou nežádoucí z etického, právního a ekonomického hlediska a představují vážná bezpečnostní rizika. Poslanci trvají na tom, že takzvané „zlaté pasy“ podkopávají podstatu občanství EU a měly by být postupně zrušeny. Jsou také znepokojeni nedostatkem prověřování a kontrolami prováděnými nestátními subjekty. Návrh zprávy vyzývá ke společným pravidlům EU; přísným kontrolám; oznamovací povinnosti pro členské státy nebo k zavedení požadavku na fyzické bydliště pro žadatele a jejich aktivní zapojení včetně přínosu pro ekonomiku. Zpráva zdůrazňuje, že zprostředkovatelé procesu získávání občanství na základě investice nejsou transparentní ani odpovědní a vyzývá k zákazu jejich účasti v tomto procesu. Poslanci budou o zprávě diskutovat a hlasovat o ní na březnovém plenárním zasedání. Pokud bude schválena, bude muset Komise připravit legislativní návrh nebo odůvodnit své rozhodnutí tak neučinit.

EP: Reforma silničních poplatků pro nákladní dopravu

Poslanci EP potvrdili na plenárním zasedání dne 17. února dohodu s členskými státy o aktualizaci pravidel, která definují poplatky pro nákladní automobily a kamiony, ale také na autobusy, dodávky a osobní automobily využívající silnice transevropské dopravní síť (TEN-T). Nová pravidla nezahrnují povinnost využití silnic zpoplatnit. Pokud se však rozhodnou členské státy tak učinit, budou muset pravidla EU dodržovat. Cílem nových pravidel je změnit systém z poplatků založených na čase na poplatky založené na vzdálenosti či na skutečně ujetých kilometrech. Lépe tak budou dodržovány zásady „znečišťovatel platí“ a „uživatel platí“. S cílem podpořit širší využívání vozidel, která jsou šetrnější k životnímu prostředí, budou muset země EU od roku 2026 stanovit různé sazby silničních poplatků na základě emisí CO₂. Rovněž budou povinny výrazně snížit poplatky za vozidla s nulovými nebo nízkými emisemi. Podle nových pravidel budou dálniční známky platné po kratší dobu a budou mít cenové stropy, které mohou být stanoveny pro osobní automobily. Cílem je zajistit spravedlivé zacházení s příležitostnými řidiči z jiných států Unie. Pravidla vstoupí v platnost 20 dní po vyhlášení v Úředním věstníku EU. Členské státy budou mít dva roky na to, aby se na jejich uplatňování připravily.

Znění návrhu směrnice je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10542-2021-REV-1/cs/pdf>

EP přijal doporučení k harmonizaci neziskových organizací v EU

Poslanci EP přijali 17. února sérii legislativních doporučení, jejichž cílem je harmonizovat a posílit právní situaci evropských neziskových organizací. Neziskové organizace, které působí přeshraničně dnes čelí právní a administrativní zátěži kvůli chybějícímu evropskému právnímu statutu a nesrovnalostem mezi stávajícími pravidly členských států. To jim brání plně využívat výhod jednotného trhu EU a přispívat k demokratické společnosti. Poslanci požadují, aby Komise předložila nařízení, které by zavádělo možnost vytváření evropských sdružení. Toto nařízení by mělo obsahovat pravidla pro zřizování, transparentnost a správu přeshraničních subjektů. Poslanci navíc požadují společné minimální standardy pro neziskové organizace v EU prostřednictvím směrnice, která by pomohla evropským organizacím občanské společnosti vykonávat jejich činnost bez překážek. Poslanci jsou znepokojeni rostoucími překážkami, jimž musí neziskové organizace čelit. Obávají se, že by to mohlo dále omezit svobodu projevu a sdružování, které jsou již v některých členských státech ohroženy. Doporučení EP rovněž zdůrazňuje význam zajištění přiměřeného a snadno dostupného financování pro neziskové organizace prostřednictvím a vytvoření evropského statusu veřejné prospěšnosti pro neziskové organizace. Evropská komise by měla připravit legislativní návrh v reakci na požadavky Parlamentu nebo informovat poslance o svém rozhodnutí tak neučinit.

Předsednictví Francie: Přístup k advokátovi a právní stát

Dne 17. února byl publikován diskusní dokument připravený francouzským předsednictvím Rady s názvem: „Přístup k advokátovi a právní stát“. Dokument se zabývá úlohou advokátů při prosazování právního státu a odkazuje na zprávu Evropské komise 2021 o právním státu. Zdůrazňuje také úlohu advokátních komor, které hrají důležitou roli při zajišťování nezávislosti advokátů. Konečná podoba textu tohoto dokumentu se bude projednána na nadcházejícím zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci ve dnech 3. a 4. března 2022.

Dokument je v angličtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6319-2022-INIT/en/pdf>

EP schválil dohodu o zpřísnění pravidel EU o nebezpečných látkách na pracovišti

Poslanci EP schválili na plenárním zasedání dne 17. února aktualizaci pravidel EU o omezení nebezpečných látek na pracovišti. Aktualizovaná pravidla EU mají za cíl posílit ochranu pracovníků před nebezpečnými látkami stanovením limitů na pracovišti v celé EU. Toxické látky pro reprodukci jsou nově zahrnuty do působnosti směrnice. Ve schváleném textu žádají poslanci Komisi, aby do konce roku 2022 vypracovala definici a vytvořila orientační seznam nebezpečných látek a připravila pokyny pro

nakládání s těmito látkami, zejména v nemocnicích. Po schválení Radou vstoupí směrnice v platnost a členské státy budou mít dva roky na to, aby směrnici provedly.

Schválený text směrnice je v češtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0046_CS.html

Komise: Návrh Aktu o datech

Komise navrhla 23. února Akt o datech, který má regulovat přístup k datům generovaným v EU a jejich využití. Akt o datech má zajistit spravedlnost v digitálním prostředí, povzbudit konkurenční trh s daty, otevřít příležitosti pro inovace založené na datech. Součástí navrženého aktu o datech jsou opatření, aby uživatelé připojených zařízení získali přístup k datům, která tato zařízení generují a která často sklízí výhradně výrobci, a aby tato data mohli sdílet se třetími stranami za účelem inovativních služeb založených na datech. Dále pak opatření k vyvážení vyjednávací síly malých a středních podniků tím, že se zabrání zneužívání smluvní nerovnováhy ve smlouvách o sdílení dat. Akt o datech bude malé a střední podniky chránit, aby jim strany s výrazně silnější vyjednávací pozicí neukládaly nespravedlivé smluvní podmínky. Akt má dále zajistit, aby měly subjekty veřejného sektoru přístup k údajům, kterými disponuje soukromý sektor a které jsou nezbytné kvůli mimořádným okolnostem. Vhled do dat je zapotřebí pro rychlou a bezpečnou reakci. Nová pravidla mají umožnit zákazníkům efektivně měnit poskytovatele cloudových služeb pro zpracovávání dat.

Tento návrh navazuje na akt o správě dat a je druhou legislativní iniciativou vycházející z evropské strategie pro data z února 2020.

Otázky a odpovědi k Aktu o datech jsou k dispozici zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ganda_22_1114

Rada: Postoj ke směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti

Rada přijala dne 24. února svůj postoj k návrhu směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti, který vypracovala Evropská komise. Návrh Evropské komise reviduje směrnici o vykazování nefinančních informací z roku 2014. Má rozšířit oblast působnosti na všechny velké podniky a všechny podniky kótované na regulovaném trhu. Dále má být zaveden požadavek na ověřování zpráv o udržitelnosti. Podniky budou muset zveřejňovat podrobnější informace, které mají být také lépe dostupné. Rada pozměnila oblast působnosti navrženou Evropskou komisí tak, aby požadavky na podávání zpráv nebyly příliš zatěžující pro kótované malé a střední podniky, a aby tyto podniky měly dostatek času na přizpůsobení se novým pravidlům. Tento postoj dává předsednictví Rady mandát pro další jednání s Evropským parlamentem, která mají být zahájena na jaře 2022.

Postoj Rady je k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6292-2022-INIT/cs/pdf>

Únorové případy porušení právních předpisů

Ochrana životního prostředí před invazivními nepůvodními druhy: Komise vyzvala Česko a dalších 14 členských států, aby provedly různá ustanovení nařízení (EU) č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Česko nevypracovalo a neoznámilo Komisi akční plán, který by řešil nejdůležitější způsoby zavlékání a šíření invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na EU. Značná část invazních nepůvodních druhů se do Unie dostane nezáměrně. Je proto zásadní stanovit prioritní způsoby, jimiž jsou tyto druhy nezáměrně zavlékány do Unie či zde vysazovány, a účinněji je regulovat. Komise zaslala Česku výzvu v červnu 2021. Vzhledem k tomu, že obdržená odpověď byla neuspokojivá, rozhodla se Komise vydat odůvodněné stanovisko. Česko má nyní dva měsíce na to, aby odpovědělo a přijalo nezbytná opatření. Pokud tak neučiní, může se Komise rozhodnout, že tuto věc předloží Soudnímu dvoru Evropské unie.

Bezpečnost silničního provozu: Komise žádá Česko, aby správně provedlo minimální požadavky na způsobilost k řízení ve vztahu ke kardiovaskulárním problémům. Komise zaslala Česku odůvodněné stanovisko, v němž ho žádá, aby bylo důslednější při provádění směrnice (EU) 2016/1106. Touto směrnicí se mění příloha III směrnice EU o řídičských průkazech (směrnice 2006/126/ES), která stanoví minimální požadavky na tělesnou a duševní způsobilost k řízení. Komise se domnívá, že popisy některých kardiovaskulárních onemocnění, které Česká republika zavedla do svého práva, jsou příliš obecné. Nezachovávají potřebnou jasnost směrnice, která má vést ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Česko má nyní dva měsíce na to, aby na obavy Komise reagovalo. Pokud tak neučiní, může Komise věc Česka předložit Soudnímu dvoru EU.

Směrnice o nekalých obchodních praktikách: Komise vyzývá Česko, aby plně provedlo ustanovení směrnice o nekalých obchodních praktikách v zemědělsko-potravinářském odvětví (směrnice (EU) 2019/633). Směrnice zajišťuje ochranu všech zemědělců i malých a středních dodavatelů před 16 nekalými obchodními praktikami v potravinovém řetězci a měla být provedena do 1. května 2021. Komise zaslala v červenci 2021 výzvu 12 členským státům a od Česka dosud neobdržela oznámení o úplném provedení. Rozhodla se proto zaslat odůvodněné stanovisko, v němž dává Česku dva měsíce na to, aby situace byla napravena. Pokud tak neučiní, může se Komise rozhodnout, že předloží věc Soudnímu dvoru Evropské unie.

FRA: Zpráva o Systému opatrovnictví pro děti bez doprovodu v EU

Agentura EU pro základní práva (FRA) zveřejnila svou zprávu o systému opatrovnictví pro děti bez doprovodu, která se zabývá klíčovým vývojem opatrovnictví v EU od roku 2014. Tato zpráva navrhuje, jak řešit problémy a zlepšit různé systémy opatrovnictví v EU. Dle zprávy by členské státy EU měly všechny děti chránit stejně bez ohledu na jejich statut. Měly by jednat v nejlepším zájmu dítěte a opatrovníci by měli dbát na všechny aspekty blaha dítěte, aby bylo zajištěno naplnění sociálních, zdravotních, psychologických, materiálních a vzdělávacích potřeb dítěte. Opatrovníci by dle zprávy

měli absolvovat systematická školení a měli by mít v členských státech průběžnou podporu, aby mohli efektivně vykonávat svou práci.

Zpráva je ke stažení zde: <https://fra.europa.eu/en/news/2022/effective-guardianship-key-better-protect-unaccompanied-children>

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek ve věci C-156/21 a C-157/21 z 16. února 2022 – Mechanismus podmíněnosti rozpočtu EU

Opatření na ochranu rozpočtu Unie: plénum Soudního dvora zamítlo žaloby podané Maďarskem a Polskem proti mechanismu podmíněnosti, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie dodržováním zásad právního státu ze strany členských států. Tento mechanismus byl přijat na náležitém právním základě, je slučitelný s postupem stanoveným v článku 7 SEU a respektuje zejména meze pravomocí svěřených Unii, jakož i zásadu právní jistoty.

Ve svém rozsudku ze dne 16. února 2022 ve věci C-156/21 a C-157/21 se SDEU zabýval žalobami Maďarska a Polska, které požadovaly zrušení nařízení 2020/2092 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie. Své žaloby zakládají Maďarsko a Polsko na neexistenci náležitého právního základu ve Smlouvách o EU a FEU, na obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, na překročení pravomocí Unie a na porušení zásady právní jistoty.

Soudní dvůr konstatoval, v souvislosti s právním základem nařízení, že postup stanovený tímto nařízením lze zahájit pouze v případech, že existují dostatečné důvody domnívat se, že v členském státě dochází k porušování zásad právního státu, ale že toto porušování také dostatečně přímo ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo poškozuje či vážně ohrožuje ochranu jejích finančních zájmů. Nadto opatření, která lze přijmout na základě tohoto nařízení, se týkají výlučně plnění rozpočtu Unie a všechna jsou způsobilá omezit financování z tohoto rozpočtu podle dopadu takového ovlivnění nebo vážného ohrožení na tento rozpočet. Cílem nařízení je tedy chránit rozpočet Unie před zásahy vyplývajícími dostatečně přímo z porušování zásad právního státu, a nikoliv sankcionovat toto porušování jako takové. Řádné finanční řízení rozpočtu Unie a finanční zájmy Unie přitom mohou být vážně ohroženy porušováním zásad právního státu, ke kterému dochází v členském státě. Toto porušování může mít totiž za následek mimo jiné neexistenci záruky, že výdaje kryté z rozpočtu Unie vyhovují veškerým podmínkám financování stanoveným unijním právem, a odpovídají tudíž cílům, které Unie sleduje, když takové výdaje financuje. Takový horizontální „mechanismus podmíněnosti“, jaký byl zaveden nařízením, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie tím, že členský stát dodržuje zásady právního státu, tedy může spadat do pravomoci stanovit „finanční pravidla“ týkající se plnění rozpočtu Unie, kterou Smlouvy přiznávají Unii.

Na druhém místě Soudní dvůr konstatoval, že postup zavedený nařízením neobchází postup stanovený v článku 7 SEU a respektuje meze pravomocí svěřených Unii. Účelem postupu stanoveného v článku 7 SEU je totiž umožnit Radě sankcionovat závažné a trvajících porušování kterékoliv ze společných hodnot, na kterých je Unie založena a které definují její identitu, s cílem zejména přimět dotyčný členský stát, aby toto porušování ukončil. Naproti tomu nařízení má chránit rozpočet Unie, a to pouze v případě porušení zásad právního státu v členském státě, které ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné plnění tohoto rozpočtu. Postup podle článku 7 a postup zavedený nařízením tedy sledují různé cíle a každý má značně jiný účel. Vzhledem k tomu, že nařízení umožňuje Komisi a Radě posuzovat pouze situace nebo jednání, které jsou přičitatelné orgánům členského státu a jeví se být relevantní pro řádné plnění rozpočtu Unie, pravomoci přiznané tímto nařízením těmto unijním orgánům nepřekračují meze pravomocí svěřených Unii.

Na třetím místě, v souvislosti s argumentem Maďarska a Polska vycházejícím z porušení zásady právní jistoty, zejména tím, že nařízení nedefinuje pojem „právní stát“, ani jeho zásady, Soudní dvůr zdůraznil, že zásady uvedené v tomto nařízení jako základní znaky tohoto pojmu byly podrobně rozvinuty v jeho judikatuře, že zdrojem těchto zásad jsou společné hodnoty uznávané a uplatňované rovněž členskými státy v jejich vlastních právních řádech a že vyplývají z pojmu „právní stát“, který členské státy sdílejí a ke kterému se hlásí jako k hodnotě společné jejich ústavním tradicím. Soudní dvůr tedy konstatoval, že členské státy jsou schopny dostatečně přesně určit podstatný obsah každé z těchto zásad, jakož i požadavky z nich vyplývající. Soudní dvůr také poukázal na to, že pojem „vážné ohrožení“ je upřesněn ve finančních pravidlech Unie a zdůraznil, že ochranná opatření, která mohou být přijata, musí být striktně přiměřená dopadu zjištěného porušení na rozpočet Unie. Podle Soudního dvora se tato opatření zejména mohou vztahovat na jiné činnosti a programy, než které byly dotčeny takovým porušením, pouze v míře nezbytné k dosažení cíle ochrany tohoto rozpočtu jako celku. Nakonec Soudní dvůr konstatoval, že Komise musí dodržet striktní procesní požadavky, které vyžadují zejména několik konzultací dotyčného členského státu, což podléhá přezkumu ze strany unijního soudu, a dospěl k závěru, že nařízení splňuje požadavky zásady právní jistoty.

Za těchto podmínek Soudní dvůr zamítl žaloby podané Maďarskem a Polskem v plném rozsahu.

Plné znění rozsudku je v angličtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254062&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=774384>

SDEU: Stanovisko generálního advokáta Pikamäea ve věci C-121/21 Česká republika v. Polsko (Důl Turów)

Podle generálního advokáta Priita Pikamäea Polsko prodloužením povolení k těžbě hnědého uhlí v dole Turów o 6 let bez posouzení vlivů na životní prostředí porušilo unijní právo.

Polské orgány vydaly v roce 1994 provozovateli hnědouhelného povrchového dolu Turów koncesi na těžební činnost do 30. dubna 2020. Na základě polského zákona z roku 2008 může být platnost koncese na těžbu hnědého uhlí jednorázově prodloužena až o 6 let bez posouzení vlivů na životní prostředí. Dne 24. října 2019 podal provozovatel žádost o prodloužení této koncese o 6 let. Dne 21. ledna 2020 vydal Regionální ředitel ochrany životního prostředí ve Vratislavi rozhodnutí EIA pro záměr spočívající v pokračování těžby hnědouhelného ložiska Turów do roku 2044 (dále jen „rozhodnutí EIA“). Polský ministr životního prostředí udělil povolení k těžbě hnědého uhlí do roku 2026.

Česká republika předložila věc dne 30. září 2020 Evropské komisi. Dne 17. prosince 2020 vydala Komise odůvodněné stanovisko, ve kterém Polsku vytkla, že se v mnoha ohledech dopustilo porušení unijního práva. Komise zejména shledala, že přijetím ustanovení, které umožňuje prodloužit platnost povolení k těžbě hnědého uhlí až o 6 let bez posouzení vlivů na životní prostředí, porušilo Polsko směrnici o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí. Podle názoru České republiky se Polsko dopustilo porušení unijního práva, a podala proto dne 26. února 2021 žalobu pro nesplnění povinnosti k Soudnímu dvoru.

Ve svém stanovisku generální advokát P. Pikamäe zkoumal prodloužení povolení k těžbě hnědého uhlí o 6 let bez posouzení vlivů na životní prostředí. Konkrétně, zda může členský stát legislativní cestou umožnit příslušným orgánům, aby se zdržely přijetí souboru správních opatření spojených s povolováním těžebních záměrů. V tomto ohledu poukázal na to, že doly o obdobné rozloze jako důl Turów představují již svou povahou riziko významného vlivu na životní prostředí a musejí být povinně podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí. Směrnice EIA mimoto neukládá požadavek provést posouzení vlivů na životní prostředí pouze v případě, že má být vydáno počáteční povolení záměru, ale použije se také na některá na ně navazující rozhodnutí. Generální advokát z toho dovodil, že jednorázové prodloužení povolení k těžební činnosti o 6 let je záměrem, který vyžaduje posouzení jeho vlivů na životní prostředí. Proto vzhledem k tomu, že mají polská ustanovení za následek kompletní a definitivní zproštění veškerých dolů povinnosti podrobit se „studii vlivů“ bez náležitého zohlednění vlastností každého záměru, jež by mohly mít významný vliv na životní prostředí, je třeba je považovat za neslučitelná s požadavky vyplývajícími ze směrnice EIA.

Pokud jde o nezveřejnění povolení k těžbě hnědého uhlí do roku 2026 a jeho neposkytnutí České republice ve srozumitelné podobě, generální advokát uvedl, že vzhledem k účelu publikačních povinností, kterým je umožnit účinný prostředek nápravy proti daným rozhodnutím, musejí být informace poskytnuté veřejnosti a orgánům sousedních členských států, které jsou dotčeny environmentálními vlivy určitého záměru, úplné a srozumitelné. Podle generálního advokáta proto nemůže „obsah rozhodnutí“, kterým se povoluje těžební činnost v dole Turów a které má být poskytnuto veřejnosti a uvedeným vnitrostátním orgánům, spočívat pouze v rozhodnutí o prodloužení, ale musí nutně zahrnovat veškeré dokumenty, které tvoří podstatu povolení. Pouze takové opatření totiž může veřejnosti a orgánům sousedních členských států umožnit, aby pochopily rozsah tohoto správního rozhodnutí, a případně vhodně a včas reagovaly.

Polsko se mimoto dopustilo porušení unijního práva tím, že toto povolení zaslalo České republice až pět měsíců po jeho vydání, a to v neúplné podobě. Tímto nezveřejněním povolení navíc došlo k porušení povinnosti zpřístupnit veřejnosti povolení s významným dopadem na životní prostředí, a to buď přímo jejich zveřejněním, nebo uvedením místa, kde si veřejnost může toto povolení vyžádat. Generální advokát také konstatoval, že neposkytnutím kompletních informací ohledně řízení o vydání rozhodnutí o povolení těžby do roku 2026 Polsko nesplnilo povinnosti, které pro ně vyplývají ze zásady loajální spolupráce. Podle generálního advokáta zaslání vyžádané informace Polskem, učiněné opožděně a nekompletně, ve spojení s odmítnutím odpovědi na žádosti České republiky o pomoc, nesplňuje požadavky ducha solidarity, spolupráce a vzájemné podpory mezi členskými státy, které unijní právo stanoví za účelem umožnit dosažení cíle účinné ochrany životního prostředí.

Úplné znění stanoviska generálního advokáta je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=253306&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=801789>

SDEU: Rozsudek ve věci C-483/20 z 22. února 2022 – Žádost o mezinárodní ochranu

Členský stát může využít možnosti prohlásit žádost o mezinárodní ochranu za nepřijatelnou z důvodu, že žadatel již bylo přiznáno postavení uprchlíka jiným členským státem. Musí však být zajištěno zachování celistvosti rodiny, pokud je tímto žadatelem otec nezletilého dítěte bez doprovodu, které získalo doplňkovou ochranu v prvním členském státě.

V rozsudku z 22. února 2022 ve věci C-483/20 se SDEU zabýval zamítnutím mezinárodní ochrany z důvodu, že navrhovatel již přiznal mezinárodní ochranu jiný členský stát. Navrhovatel v roce 2015 získal postavení uprchlíka v Rakousku a poté se přemístil do Belgie. V roce 2018 podal navrhovatel v Belgii, v němž neměl právo pobytu, žádost o mezinárodní ochranu. Tato žádost byla na základě belgických právních předpisů prohlášena za nepřijatelnou z důvodu, že navrhovatel již přiznal mezinárodní ochranu jiný členský stát. Navrhovatel napadl toto odmítavé rozhodnutí u belgických soudů, přičemž poukázal na to, že právo na respektování rodinného života a povinnost zohlednit zájem dítěte, zakotvené v článku 7 a v čl. 24 odst. 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), brání tomu, aby Belgie využila své možnosti prohlásit jeho žádost o mezinárodní ochranu za nepřijatelnou.

Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany vykládaná ve světle článku 7 a čl. 24 odst. 2 Listiny nebrání tomu, aby členský stát využil této možnosti z důvodu, že žadatel již bylo přiznáno postavení uprchlíka jiným členským státem, pokud je tímto žadatelem otec nezletilého dítěte bez doprovodu požívajícího doplňkové ochrany v prvním členském státě, přičemž však není dotčeno použití čl. 23 odst. 2 kvalifikační směrnice, týkající se zachování celistvosti rodiny.

Soudní dvůr tedy upřesnil, že členské státy nemají povinnost ověřovat, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání nároku na mezinárodní ochranu podle kvalifikační směrnice, pokud je taková ochrana již zajištěna v jiném členském státě. Za těchto

okolností se členské státy musí zdržet využití možnosti, stanovené směrnicí o řízeních, prohlásit žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou pouze tehdy, pokud z důvodu buď systémových či celoplošných nedostatků, nebo nedostatků týkajících se určitých skupin osob v tomto jiném členském státě předvídatelné životní podmínky tohoto žadatele ho vystaví vážné hrozbě, že bude podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení. S ohledem na význam zásady vzájemné důvěry pro společný evropský azylový systém totiž porušení ustanovení unijního práva přiznávajícího hmotné právo osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které nemá za následek porušení článku 4 Listiny, nebrání členským státům ve využití uvedené možnosti.

Soudní dvůr dále uvedl, že kvalifikační směrnice ukládá členským státům povinnost zajistit zachování celistvosti rodiny zavedením určitých výhod ve prospěch rodinných příslušníků osoby požívající mezinárodní ochrany. Přiznání těchto výhod, mimo jiné přiznání práva pobytu, však vyžaduje splnění tří podmínek, které se týkají zaprvé postavení rodinného příslušníka ve smyslu uvedené směrnice, zadruhé skutečnosti, že dotyčná osoba sama nespĺňuje podmínky pro získání mezinárodní ochrany, a zatřetí slučitelnosti s osobním právním postavením dotyčného rodinného příslušníka. Okolnost, že rodič a jeho nezletilé dítě absolvovali odlišné migrační cesty před tím, než se znovu setkali v členském státě, kde dítě požívá mezinárodní ochrany, nebrání tomu, aby byl rodič považován za rodinného příslušníka uvedeného dítěte.

Státní příslušník třetí země, jehož žádost o mezinárodní ochranu je v členském státě nepřípustná z důvodu postavení uprchlíka, které má v jiném členském státě, a byla proto odmítnuta, nespĺňuje sám podmínky pro získání mezinárodní ochrany v prvním členském státě. Pokud jde o slučitelnost přiznání výhod stanovených směrnicí s právním postavením dotyčného státního příslušníka, je třeba ověřit, zda nemá již v členském státě, který přiznal mezinárodní ochranu jeho rodinnému příslušníkovi, právo na příznivější zacházení, než jaké vyplývá z uvedených výhod. Třebaže to musí ověřit předkládající soud, v projednávaném případě tomu tak podle všeho není, jelikož přiznání postavení uprchlíka v členském státě neposkytuje tomu, kdo této mezinárodní ochrany požívá, příznivější zacházení v jiném členském státě, než jaké vyplývá z takových výhod v tomto jiném členském státě.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254383&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2612692>

SDEU: Rozsudek z 22. února 2022 ve věci C-562/21 a C-563/21 – Odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného Polskem

Odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu: Soudní dvůr upřesnil kritéria, podle nichž může vykonávající justiční orgán posoudit případné nebezpečí porušení základního práva vyžádané osoby na spravedlivý proces.

Polské soudy vydaly v dubnu 2021 vůči dvěma polským státním příslušníkům dva evropské zatýkací rozkazy (dále jen „EZR“). Vzhledem k tomu, že se dotyčné osoby nacházejí v Nizozemsku a s předáním nesouhlasily, u soudu v Amsterdamu, byly předloženy návrhy na výkon těchto EZR. Uvedený soud má pochybnosti o tom, zda je

těmto návrhům povinen vyhovět. V tomto ohledu uvedl, že od roku 2017 existují v Polsku systémové nebo celoplošné nedostatky mající vliv na základní právo na spravedlivý proces a zejména na právo na soud předem zřízený zákonem.

Předkládající soud se Soudního dvora dotázal, zda se dvoufázový přezkum, který Soudní dvůr zavedl v souvislosti s předáváním na základě EZR, uplatní i v případě, kdy se jedná o záruku týkající se soudu předem zřízeného zákonem, která je se základním právem na spravedlivý proces neoddělitelně spjata také.

Soudní dvůr rozhodl, že má-li vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o předání osoby, k dispozici informace svědčící o existenci systémových nebo celoplošných nedostatků týkajících se nezávislosti soudní moci ve vystavujícím členském státě, a to zejména stran jmenování osob, které k této složce moci přísluší, může předání na základě rámcového rozhodnutí 2002/5845 **odmítnout pouze tehdy, pokud zjistí, že za konkrétních okolností dané věci existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že bylo porušeno základní právo dotyčné osoby na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem, nebo že hrozí, že v případě předání toto právo porušeno bude.**

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že právo být souzen soudem „zřízeným zákonem“ již ze své povahy zahrnuje jmenování soudců. V první fázi přezkumu, který souvisí s nedodržením požadavku, aby byl soud zřízen zákonem, musí vykonávající justiční orgán provést celkové posouzení založené na všech objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajích o fungování soudního systému ve vystavujícím členském státě a zejména o všeobecném rámci jmenování soudců v tomto členském státě. Takovými údaji jsou informace obsažené v odůvodněném návrhu, který zaslala Evropská komise Radě na základě čl. 7 odst. 1 SEU, usnesení polského Nejvyššího soudu a relevantní judikatura Soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva. **Jako důvod odmítnutí předání naproti tomu nemůže postačovat okolnost, že takový orgán, jako je Národní rada soudnictví, který je zapojen do procesu jmenování soudců, je složen převážně ze členů zastupujících zákonodárnou nebo výkonnou moc nebo členů, které tyto složky moci vybraly.** Ve druhé fázi uvedeného přezkumu je na osobě, na kterou se vztahuje EZR, aby předložila konkrétní důkazy, na jejichž základě lze mít za to, že systematické nebo celoplošné nedostatky soudního systému měly konkrétní dopad na projednání její trestní věci nebo v případě předání takový dopad mít mohou. Tyto důkazy lze případně doplnit informacemi poskytnutými vystavujícím justičním orgánem.

V případě EZR vystaveného za účelem výkonu trestu musí vykonávající justiční orgán vzít do úvahy skutečnosti týkající se složení soudního kolegia, které rozhodovalo v dané trestní věci, nebo veškeré další okolnosti relevantní pro posouzení nezávislosti a nestrannosti tohoto kolegia. Odmítnout předání nelze pouze na základě toho, že některý ze soudců, kteří se účastnili tohoto řízení, nebo několik z nich bylo jmenováno na návrh takového orgánu, jako je KRS. Kromě toho je třeba, aby dotyčná osoba předložila důkazy týkající se zejména jmenování dotyčných soudců a jejich případné delegace, které by vedly k závěru, že složení tohoto soudního kolegia mohlo ovlivnit její základní právo na spravedlivý proces. Nadto je třeba zohlednit případnou možnost dotyčné osoby požádat o vyloučení členů soudního kolegia pro podjatost z důvodů souvisejících s porušením jejího základního práva na spravedlivý proces, případně

využití této možnosti ze strany dotyčné osoby a důsledky jejího návrhu na vyloučení pro podjatost.

V situaci, kdy byl EZR vydán za účelem trestního stíhání, musí vykonávající justiční orgán vzít do úvahy informace týkající se osobní situace dotyčné osoby, povahy trestného činu, pro který je tato osoba stíhána, skutkových okolností, za kterých byl tento EZR vydán, a všech ostatních okolností relevantních pro posouzení nezávislosti a nestrannosti soudního kolegia, které bude v řízení vedeném v souvislosti s touto osobou pravděpodobně rozhodovat. Takové informace se mohou týkat i prohlášení orgánů veřejné moci, která by mohla mít v daném případě určitý vliv. Naproti tomu okolnost, že v okamžiku přijetí rozhodnutí o předání není známa totožnost soudců, kteří budou ve věci týkající se dotyčné osoby případně rozhodovat, nebo že tito soudci – pokud jejich totožnost známa je – byli jmenováni na návrh takového orgánu, jako je Národní rada soudnictví, k odmítnutí tohoto předání postačovat nemůže.

Rozsudek je (prozatím v angličtině) k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254385&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=341694>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK